

РЕШЕНИЕ

№ 437

гр. Пазарджик, 05.12.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ПАЗАРДЖИК в публично заседание на осемнадесети ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Венцислав Г. Петров

при участието на секретаря Лилия Г. Церовска
като разгледа докладваното от Венцислав Г. Петров Гражданско дело № 20215200100834 по описа за 2021 година

Предявени са обективно кумулативно съединени иски от И. В. А., ЕГН *****, с адрес: гр. П., ул. ***, чрез адв. К. Б. и адв. Т. Е. от АК - Пловдив, преупълномощени от адвокатско дружество „Е. и партньори“, съдебен адрес: гр. П., ул. ***, против Прокуратурата на Република България, с адрес: гр. София, бул. „Витоша“ № 2, за заплащане на: обезщетение в размер на **70 000 лева** за претърпени неимуществени вреди, настъпили от незаконно обвинение в извършване на престъпление, приключило с оправдателна присъда по ВНОХД № 42/2017 г. на Апелативен специализиран наказателен съд (АСНС), на основание чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ, ведно със законната лихва от 25.05.2018 г. (датата на влизане в сила на оправдателната присъда) до окончателното плащане (така уточнение в първо о. с. з. от 03.06.2022 г.), както и на обезщетение в размер на **145 824 лева** за претърпени имуществени вреди под формата на пропусната полза, представляваща брутно трудово възнаграждение, включително дължими добавки и допълнително материално стимулиране, от които ищецът е лишен за периода от 08.06.2011 г. до 21.01.2021 г., на основание чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба - 13.12.2021 г. до окончателното плащане на главницата, както и сумата в размер на **112 550.45 лева**, представляваща законна лихва върху главницата от 145 824 лв. за

периода 08.06.2011 г. до датата на подаване на исковата молба - 13.12.2021 г., на основание чл. 86 от ЗЗД.

Предявените искове се основават на следните **фактически твърдения**:

В исковата молба ищецът твърди, че от 1998 г. е държавен служител в системата на МВР, а със заповед от 10.05.2010 г. е назначен като ***. Твърди се, че на 08.06.2011 г. ищецът е арестуван от служители на вътрешна сигурност в сградата на КАТ „Пътна полиция“ в гр. Пазарджик във връзка с образувано ДП № 9-П/2011 г. на СО на СГП, пр. преписка № 4-671/2011 г. на СГП, за което ищецът е привлечен като обвиняем за престъпление по чл. 302, т. 1, пр. предпосл. вр. чл. 301, ал. 1, пр. 1 и 2, алтерн. 2 вр. чл. 20, ал. 2 от НК - за поискан и приет подкуп от полицейски орган, загдето е извършил или не е извършил действие по служба в съучастие с неустановено лице като извършител. Била му е наложена мярка за процесуална принуда 72-часово прокурорско задържане в НСлС. На 09.06.2011 г. СГП е поискала от СГС по ЧНД № 404/2011 г., на основание чл. 64, ал. 1 от НПК, да наложи на ищеца постоянна мярка за неотклонение „задържане под стража“. Делото е препратено по компетентност на ОС - Пазарджик, като е образувано ЧНД № 374/2011 г., а ищецът е откаран в ареста в гр. Пазарджик, окован в белезници. С протоколно определение от 11.06.2011 г. ОС - Пазарджик налага МНО „задържане под стража“. След подадена жалба с определение от 16.06.2011 г. на ПАС по ВЧНД № 313/2011 г. МНО е потвърдена. Подаденото по-късно искане за промяна в наложената мярка е отхвърлена както от окръжния, така и от апелативния съд. ПАС налага на ищеца забрана за подаване на ново искане за два месеца. Едва 5 месеца по-късно, на 21.11.2011 г. наложената мярка „задържане под стража“ е изменена в парична гаранция от 2 000 лева и ищецът е освободен от ареста.

Излагат се подробни твърдения относно лоши условия в ареста - площта на килията е около 11-12 кв. м., където ищецът пребивавал заедно с още трима арестанти, помещението е под земята и няма прозорци, осветлението е извън килията и не може да освети цялото пространство, вентилационната система не работи, без възможност за лична хигиена - определен е един ден за баня, възможността да се посети тоалетна е неадекватно ограничена - само когато бъде отключена килията, което през нощта се случвало само при настоятелно тропане по вратата. Предлагащата

храна в ареста е в оскъдно количество - арестантите получават за закуска една вафла, а месото липсва изцяло. Свижданията са в присъствието на надзирател, поради което е невъзможно да се споделят лични неща.

Междувременно със заповед рег. № 3 - 1689/27.06.2011 г. на директора на ОДМВР - Пазарджик е образувано дисциплинарно производство срещу ищеца, като същият е временно отстранен от служба, на основание чл. 227, ал. 1 от ЗМВР поради извършване на тежки нарушения на служебната дисциплина. В резултат на дисциплинарното производство ищецът е дисциплинарно уволнен със заповед рег. № 3 - 2593/27.09.2011 г. Заповедта за уволнението е обжалвана, но с решение по адм. дело № 785/2011 г. на Административен съд - Пазарджик жалбата на ищеца е отхвърлена, а с решение по адм. дело № 2194/2012 г. на ВАС 5 отд., първоинстанционното решение е потвърдено.

На 20.11.2013 г. СГП е внесла обвинителен акт срещу ищеца А. в Специализирания наказателен съд (СНС) за извършено престъпление по чл. 302, т. 1, пр. предп. вр. чл. 301, ал. 1, пр. 2, т. 2 от НК за това, че на неустановена дата в периода септември - октомври 2010 г. на АМ Тракия, в близост до гр. Пазарджик, в качеството си на длъжностно лице от категорията на чл. 169, ал. 1, т. 1 от ЗМВР, полицейски огран - държавен служител е приел от А. Х. дар, който не му се следва - 160 лв., за да не извърши действие по служба, произтичащо от ЗДвП - да състави АУАН. Образуваното НОХД № 857/2014 г. на СНС е прекратено и делото върнато на Специализираната прокуратура за доразследване. Твърди се, че впоследствие с Присъда от 28.11.2016 г. по НОХД № 857/2014 г. ищецът е признат за невиновен по повдигнатото му обвинение, респ. с Присъда № 5/11.05.2018 г. по ВНОХД № 42/2017 г. на АСНС е признат за невиновен. Излага се, че наказателното производство продължило повече от 7 години, като същото е широко отразено от различни медии в страната. Проведената акция, станала известна с наименованието „Палките“ е била обект на обсъждане и от трибуната на Народното събрание.

След влизане в сила на оправдателната присъда ищецът отправя искане за отмяна на влязлото в сила решение по адм. дело № 2194/2012 г. на ВАС 5 отд., поради наличие на нови обстоятелства. С Решение № 304/09.01.2019 г. на ВАС е отменено решението на ВАС по адм. дело №

2194/2012 г. В крайна сметка с Решение № 15250/09.12.2020 г. на ВАС е оставено в сила решение № 142 от 27.02.2020 г. по адм. дело № 1564/2019 г. на Административен съд - Пазарджик, с което е отменена заповедта за наложеното на ищеца дисциплинарно наказание „уволнение“. От 21.01.2021 г. ищецът е възстановен на работа и заема длъжността, на която е бил назначен преди образуването на наказателния процес.

Искът се предявява на основание чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ, доколкото ищецът е оправдан в извършване на престъплението, за което е повдигнато обвинението. Подробно се излагат търпените от ищеца неимуществени вреди - ***. Претендират се и имуществени вреди в размер на 145 824 лева, представляващи сбор от средната стойност на брутно трудово възнаграждение, включително дължими добавки и допълнително материално стимулиране, които е следвало да получи като държавен служител, *** при ОДМВР - Пазарджик, за периода 08.06.2011 г. (когато фактически е отстранен от длъжност, задържан под стража) до 21.01.2021 г. (когато е възстановен на работа). Моли за уважаване на исковете с присъждане на разноски.

В срока по чл. 131, ал. 1 ГПК ответникът Прокуратурата на РБ, чрез прокурор Паун Савов от ОП – Пазарджик депозира отговор, с който изразява становище, че исковете са допустими, но неоснователни. Излага се становище, че ответникът не е пасивно легитимиран да отговаря по претенциите за лоши условия в ареста и по тези за имуществените и неимуществени вреди, настъпили от дисциплинарното производство. По първите легитимацията принадлежи на ГД „Изпълнение на наказанията“ по специален ред по чл. 203 и сл. от АПК, а по вторите - на МВР. Твърди се, че ищецът не е представил доказателства за търпените вреди. Аргументира се, че продължителността на съдебната фаза зависи от съответния съд, а не от ПРБ. Ответникът няма отношение и към възобновяването на административния процес и последвалото оспорване законосъобразността на заповедта за уволнение на ищеца. Липсват доказателства за твърдяните от ищеца обстоятелства. Оспорва се включването в имуществените вреди и на суми „за награди“ и други поощрения, тъй като отново липсват доказателства, че ищецът е щял да получи такива. Прави се възражение за изтекла погасителна давност досежно претенциите за лихви на основание чл. 111, б. „в“ от ЗЗД. Моли се за отхвърляне на исковете.

По допустимостта на производството:

Легитимацията на страните съответства на твърденията на ищеца за претърпени неимуществени вреди, причинени от образувано от ответника наказателно производство, което е приключило с оправдателна присъда за ищеца. Сезиран е родовокомпетентният съд – чл. 7, ал. 1 от ЗОДОВ вр. чл. 104, т. 4 от ГПК.

Съдът приема, че не са налице отрицателни процесуални предпоставки, които да отричат възникването или надлежното упражняване на правото на иск, като всички възражения на ответника относно пасивната му легимация касаят въпроси по съществото на спора, а не по неговата допустимост.

Твърдяното задържане под стража, като наложена мярка за неотклонение, съдът не възприема като отделен иск – по чл. 2, ал. 1, т. 1 от ЗОДОВ, доколкото не се излагат съображения, че задържането под стража е отменено като незаконно, в който случай би могло обезщетението да се определи самостоятелно и да се приеме като самостоятелен иск. Напротив – от обстоятелствената част на исковата молба се извличат твърдения за наказателно производство, което е приключило с оправдателна присъда, в който случай обезщетението за неимуществени вреди обхваща и вредите от незаконно задържане под стража – в този смисъл т. 13 от ТР № 3/2004 г. ОСГК на ВКС на РБ.

В случая претенцията на ищеца за присъждане на законната лихва върху обезщетението за претърпени неимуществени вреди представлява материалноправна последица от евентуалното уважаване на иска и не се предявява като самостоятелен иск по чл. 86 от ЗЗД (обратното е при иска за имуществените вреди), поради което ищецът не е длъжен да сочи размера на лихвата.

Съдът приема от **фактическа страна** следното:

Не се спори между страните, че ищецът от 1998 г. до 08.06.2011 г., когато фактически е отстранен от работа /прокурорското задържане за 72 часа/ е държавен служител в системата на МВР, като от 10.05.2010 г. е изпълнявал длъжността *** в ОД на МВР - гр. Пазарджик. Не се спори, че от 21.01.2021 г. ищецът е възстановен на работа и заема длъжността, на която е бил назначен преди образуването на наказателния процес.

Не е спорно, установява се и от събраните по делото писмени доказателства, че на 01.03.2011 г. е образувано ДП № 9 - П/11 г. на СО - СГП срещу неизвестни длъжностни лица - служители от състава на МВР, по което на 08.06.2011 г. ищецът е привлечен като обвиняем /на основание чл. 219, ал. 2 от НПК с първото действие по разследване/ за това, че на неустановена дата в периода септември - октомври 2010 г. на АМ „Тракия“, в близост до гр. Пазарджик, в качеството на длъжностно лице от категорията на чл. 169, ал. 1, т. 1 от ЗМВР /държавен служител/ - *** в ОДМВР - Пазарджик, в съучастие, като съизвършител с неустановено длъжностно лице от същата категория, по време на извършване на полицейска проверка по повод управление с превишена скорост, поискал от А. Х. А. дар, който не му се следва, в размер на 180 лева и приел от същия дар в размер на 160 лева, за да не извърши действие по служба, произтичащо от ЗМВР, да състави документ /АУАН/ във връзка с констатирано нарушение на ЗДвП - престъпление по чл. 302, т. 1, пр. предпоследно във вр. чл. 301, ал. 1, пр. 1 и 2, алт. 2 вр. чл. 20, ал. 2 от НК. С привличането на ищеца като обвиняем е взета мярка за процесуална принуда 72-часово прокурорско задържане по чл. 64, ал. 2 от НПК. Установява се, че производството по ЧНД № С-404/2011 г. на СГС по вземане на мярка за неотклонение „задържане под стража“ спрямо ищеца А., в срока на прокурорското задържане, е прекратено и изпратено по подсъдност на ОС - Пазарджик, където е било образувано ЧНД № 374/2011 г., по което с определение от 11.06.2011 г. спрямо ищеца е взета мярка за неотклонение „задържане под стража“. Мярката е потвърдена с определение от 16.06.2011 г. по ВЧНД № 313/2011 г. на Пловдивския апелативен съд. Впоследствие с определение от 18.08.2011 г. по ВЧНД № 458/2011 г. на ПАС е отхвърлена жалбата на ищеца за промяна на мярката за неотклонение от задържане под стража в по-лека, като на основание чл. 65, ал. 6 от НПК е определен двумесечен срок, в който е недопустимо ново искане. Впоследствие обвинението му е предявено на основание чл. 219, ал. 4 от НПК след ново привличане с протоколи от 10.10.2012 г. (л. 485 от делото) и от 05.12.2012 г. (л. 489). На 12.07.2011 г., 10.10.2012 г., 05.12.2012 г. ищецът е разпитван в качеството му на обвиняем по досъдебното производство.

Не е спорно, че на 21.11.2011 г. наложената мярка „задържане под стража“ е изменена в парична гаранция от 2 000 лева и ищецът е освободен от

ареста, за което е направено предложение от разследващите следователи до СГП на 15.11.2011 г. По-късно, с постановление от 25.07.2013 г. на СГП паричната гаранция е отменена.

С присъда от 28.11.2016 г. по НОХД № 857/2014 г. на СНС ищецът е признат за невиновен по повдигнатото му обвинение (по чл. 302, т. 1, пр. предпоследно във вр. чл. 301, ал. 1, пр. 2, алт. 2 от НК), а с присъда № 5 от 11.05.2018 г. по ВНОХД № 42/2017 г. на АСНС първоинстанционният съдебен акт, в частта досежно ищеца, е потвърден. Доколкото е липсвал касационен протест срещу въззивната присъда в частта за ищеца, същата е влязла в сила на 29.05.2018 г. при съобразяване на правилото на чл. 183, ал. 4 от НПК. Постановеното впоследствие решение № 166/10.05.2021 г. на ВКС по н. д. № 621/2020 г., III н. о. не касае ищеца.

От събраните по делото гласни доказателства се установява следното:

Свидетелят Е. В. А.а, съпруга на ищеца, дава показания, че разбрала за задържането на ищеца от медиите. А. бил задържан в следствения арест в Пазарджик за 5 месеца и половина. Поддържа, че свижданията са били един път в седмицата, в присъствието на надзирател. Съпругът и бил отслабнал, бил притеснен за баща си, който по същото време ***. Обвинявал се, че причина за *** е това, което се случва с него. Бил притеснен и за крайния изход на наказателното дело, вкл. за съпругата си, която била *** и за двете си деца - на 5 и 10 години. В началото свидетелката скрила от децата за случващото се с баща им, но след забраната да се гледа мярката за неотклонение за определен период, решила да им каже и да ги заведе на свиждане. Условието в ареста били много лоши - без чист въздух, без дневна светлина, без достъп до санитарен възел. С помощта на приятели и роднини, които изтеглили кредит, получили някакви пари, с които да започнат бизнес - малък магазин за кафе, цигари и алкохол. Ищецът желаел да израстне в кариерата и затова се явил на кандидатстудентски изпити. След като се прибрал вкъщи бил значително отслабнал. Търсел си работа, но са му отказвали с мотива, че не е за него работата, но свидетелката счита, че мотивите са други. Дразнела го дневната светлина, психически се тормозел. По време когато ищецът бил в ареста, хората спирали свидетелката да я питат истина ли са тези неща, които се пишат по медиите - че ищецът бил арестуван и т. н. Поддържа, че преди около 3 години производството приключило с

оправдателна присъда. Ищецът продължавал да е ***. Работата като полицаи била призвание за него, затова в момента продължил да я работи.

Свидетелят Б. А. Г. дава показания, че познава ищеца от момента, когато е заживял заедно със съпругата си, тъй като е приятелка на майка И. Живее в къщата на майката на съпругата му. След като се разбрало, че И. е задържан, стресът бил много голям за всички в къщата. Когато отишли на свиждане, не разрешили на децата му да го прегърнат. Арестът изглеждал много зле („Страшна дупка ми се видя ареста.“). Нямало светлина. Имало много медийни изяви по телевизията и пресата относно задържаните. В началото статиите били много, след това нещата отшумели. Ищецът кандидатствал в университет, но не знае каква специалност. Много се затворил в себе си. Не бил този, който бил преди това.

Свидетелят П. Г. М. излага, че е един от подсъдимите и към настоящия момент по наказателното дело. От около 2001 г. е бил колега на ищеца в Пътна полиция. От задържането им на 08.06.2011 г. почти през целия период са били заедно - първо в ареста в София, а после и в Пазарджик, около 6 месеца. Твърди, че делото било „много объркано“ (за това свидетелстват и паралелните произнасяния по мярката за неотклонение както от СГС, респ. САС, така и от ОС - Пазарджик, респ. ПАС). Твърди, че килията в която били задържани не отговаряла на елементарни изисквания - изключително тясна, от около 12-13 кв. м. за 4 човека, без санитарен възел, без течаща вода, без аспирация, т. е. без чист въздух, без прозорци („прозореца“ представлява стъклени тухли, от които може да се разбере само дали е ден или нощ), осветлението е осигурено от една крушка („мижава светлина“), което за периода от 6 месеца им е увредило зрението. Ходенето до тоалетна ставало с разрешение, като е нужно да чакаш определено време докато ти бъде разрешено. Излага, че банята се ползвала веднъж в седмицата, като фактически душ липсвало, наличен бил само маркуча, но без слушалката. Топла вода почти нямало. За да има, водата трябвало да се пусне много леко. Жилищна площ в килията, с оглед масичката, двете табуретки и разстоянието от 40 см между леглата за четиримата арестанти, реално няма. Леглото е широко около 80 см. Свижданията се провеждат в присъствието на надзирател. При извършване на ареста ищецът бил закопчан със служебните му белезници, които той предоставил на служителите от Вътрешна сигурност (тъй като те нямали достатъчно), а свидетелят четири часа бил закопчан,

докато насел служебния си пистолет на кръста. Твърди, че всичко било „абсолютна пародия“. Закарали ги до София докато били с полицейските униформи и по този начин ги вкарали в килията с останалите арестанти. От bTV имало журналисти да заснемат конвоирането на задържаните („Всичко беше един сценарий“). Не им е било осигурено да се свържат с адвокат или с роднини, дори не разбрали за какво са арестувани. Храна им е била осигурена едва на следващия ден от задържането - на обяд. Твърди, че при ареста са ги накарали да подпишат някакви документи, но без да им се даде възможност да се запознаят с тях. Едва на следващия ден е осигурено на адвокатите да се свържат със задържаните.

Със заповед рег. № з - 689/27.06.2011 г. на директора на ОДМВР - гр. Пазарджик е образувано дисциплинарно производство срещу ищеца, респ. същият е временно отстранен от служба. В резултат на дисциплинарното производство със заповед рег. № з - 2593/27.09.2011 г. на ищеца е наложено дисциплинарно наказание уволнение на основание чл.227, ал. 1, т. 7, 8 и 10 вр. чл. 226, ал. 1, т. 6 и чл. 224, ал. 2, т. 1, 2 и 4 от ЗМВР във вр. чл. 230, ал. 2, т. 4 от ППЗМВР и е прекратено служебното му правоотношение, на основание чл. 245, ал. 1, т. 8 вр. чл. 246, т. 2 вр. чл. 186, ал. 1 вр. чл. 30, ал. 2 ЗМВР. Наказанието е наложено за превишаване на власт или използване на служебното положение за лична облага или за облага на трети лица, злоупотреба с власт или доверие и извършване на друго тежко дисциплинарно нарушение, като видно от мотивите наказващият орган е приел, че са налице фактите, за които ищецът е бил предаден на съд. Заповедта за уволнението е обжалвана, но с решение № 697/28.12.2011 г. по адм. дело № 785/2011 г. на Административен съд - Пазарджик жалбата на ищеца е отхвърлена, като с решение № 16190/18.12.2012 г. по адм. дело № 2194/2012 г. ВАС, V отд. потвърждава първоинстанционното решение.

Установява се, че по реда на чл. 239, т. 1 от АПК с Решение № 304/09.01.2019 г. на ВАС по адм. дело № 11242/2018 г. е отменено влязлото в сила решение на ВАС по адм. дело № 2194/2012 г., потвърждаващо това по адм. дело № 785/2011 г. и делото е върнато на Административен съд - Пазарджик за ново разглеждане на жалбата на ищеца против заповедта за уволнение.

След това връщане, с решение № 155/13.03.2019 г. по адм. дело №

46/2019 г. Административен съд - Пазарджик отново е отхвърлил жалбата на ищеца срещу заповедта за уволнение, но това решение е отменено от ВАС с решение по адм. дело № 5056/2019 г. и делото отново е върнато за ново разглеждане. С решение № 142/27.02.2020 г. по адм. дело № 1465/2019 г. Административен съд - Пазарджик е отменил заповедта, с която на ищеца е наложено дисциплинарно наказание „уволнение“ и е прекратено служебното му правоотношение, като с Решение № 15250/09.12.2020 г. на ВАС по адм. дело № 6740/2020 г. същото е оставено в сила.

Както се посочи, не се спори, че от 21.01.2021 г. ищецът е възстановен на работа и заема длъжността, на която е бил назначен преди образуването на наказателния процес.

От изслушаното по делото заключение на вещото лице Л. А., по допуснатата съдебносчетоводна експертиза (ССЧЕ), приета от съда за компетентно изготвена и обоснована, неоспорена от страните по делото, се установява, че общият размер на **брутното** трудово възнаграждение, което ищецът И. А. е щял да получи, ако продължаваше да заема длъжността *** при ОД на МВР - гр. Пазарджик за периода от 08.06.2011 г. до 21.01.2021 г., включително нормативно установени дължими добавки и допълнително материално стимулиране е в размер на **134 633.12 лева**, от които брутното трудово възнаграждение в размер на 117 253.12 лева, допълнително материално стимулиране в размер на 2 690 лева, за награди - 1 940 лева и 12 750 лева за храна. При изслушване на вещото лице е обяснено, че сумите за награди се начисляват на щатния персонал въз основа на наредба, издадена по ЗМВР, на всички служители, без значение на постигнатите резултати.

Видно от писмо от ОДМВР - Пазарджик, на ищеца е изплатено обезщетение по чл. 237 от ЗМВР за незаконното прекратяване на служебното правоотношение в размер на 4 263.30 лева брутно и 3 836.97 лева нетно, което е получено след исковия период за имуществени вреди (така адв. Е. в о. с. з. от 16.09.2022 г.).

По делото са приети множество извадки от медийни публикации във връзка с развитието на процесния случай, като ищецът се споменава с пълните му имена, а не с инициали.

Правни изводи:

Предявен е иск по чл. 2, ал. 1, т. 3, пр. 1 от ЗОДОВ.

Съгласно цитираната норма, държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от разследващите органи, прокуратурата или съда, при обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде **оправдано** или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление.

Според чл. 4, ал. 1 от ЗОДОВ, държавата и общините дължат обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са причинени виновно от длъжностното лице. Следователно отговорността е обективна (за разлика от отговорността на възложителя по чл. 49 ЗЗД, която е субективна), като елемент от фактическия състав е установяване незаконосъобразността на акта, действието или бездействието на държавния орган. Дори дейността да е извършена напълно добросъвестно и съобразно определени, конкретно необходими обстоятелства затова, ако тя обективно не съответства на изискванията на закона, ще възникне отговорност за обезщетяване на вреди.

Отговорността е за вреди от неоснователно осъществена процесуална принуда. Обяснението е, че правото на държавата да въздейства върху гражданина е винаги ограничено от неговата свобода и се схваща като изключение от правилото. Държавата носи вторичното задължение за поправяне на вреди, породено от неспазване на първичното задължение на държавните органи и на длъжностите лица в дейността си да не прекрочват границите на закона.

При обективната отговорност се прилага принципът на риска, а не на вината. Когато е без значение дали увреждането се дължи на виновното поведение на длъжностно лице, то отговорността за вреди се поема от този, който е създал риска. При обвинение в извършване на престъпление рискът е за прокуратурата, на която е предоставена държавната функция по обвинение в наказателния процес. Процесуално легитимирана да представлява държавата е Прокуратурата на Република България, защото тя е поддържала неоснователното обвинение (ТР № 5/2013 г. ОСГК на ВКС). Прокуратурата упражнява надзор върху разследващите органи и е компетентният орган, който повдига и поддържа обвинение за извършването на престъпление от

общ характер. Следователно при неоснователно държавно обвинение, прокуратурата е правозащитният орган, който трябва да промени практиката си и да вземе мерки за отстраняване причините за увреждането.

В тежест на непозволено увреждения от разследващите органи, прокуратурата или съда, при осъществяване на тяхната дейност е да докаже: поведението - действие или бездействие на съответния орган, неговата противоправност, вредата и причинната връзка между тях, като наличието на вина у лицата от състава на съответния орган е без правно значение.

Вредата представлява промяна на имуществото, правата, телесната цялост и здраве, душевност и психическо състояние на човека. Промяната може да се осъществи чрез смущение, накърняване или унищожаване на посочените човешки блага. Вредите могат да бъдат както имуществени, така и неимуществени, стига да са пряка и непосредствена последица от самото увреждане. От своя страна, неимуществените вреди са болките и страданията, изобщо негативните психически преживявания, които търпи увреждения. В тежест на пострадалия е да докаже засягането на съответното благо, с това, при доказаност и на останалите елементи от фактическия състав, искът за обезщетение е доказан в своето основание.

Съгласно разясненията, дадени в т. 4 от ТР № 3/2004 г. на ОСГК на ВКС, отговорността на държавата за вреди от незаконни действия на правозащитни органи възниква от момента на влизане в сила на оправдателната присъда за извършено престъпление.

В настоящия случай, с влизане в сила на въззивната присъда на АСНС № 5 от 11.05.2018 г. по ВНОХД № 42/2017 г., с която се потвърждава първоинстанционната присъда от 28.11.2016 г. по НОХД № 857/2014 г. на СНС, с която ищецът е признат за невиновен по повдигнатото му обвинение, следва да се считат за доказани увреждащите действия от прокуратурата спрямо ищеца. Следователно предявеният иск за неимуществени вреди е установен в своето основание и съдът е длъжен да определи неговия размер по справедливост, съгласно чл. 52 от ЗЗД.

Относно лошите условия в ареста, където ищецът е бил задържан и възражението на ПРБ за липсата на пасивна легитимация по този въпрос, съдът намира следното:

Съгласно задължителните указания и разяснения, дадени с т. 11 (и

раздел II от мотивите към нея) от ППВС № 4/23.12.1968 г., за да определи справедлив размер на паричното обезщетение за неимуществени вреди (които поначало нямат паричен еквивалент), съдът следва да вземе предвид всички конкретни, обективно съществуващи обстоятелства, установени по делото, които обуславят тези вреди, и да прецени тяхното значение за размера на обезщетението. Именно поради това, в т. 3, т. 11 и т. 13 и мотивите към тях от ТР № 3/2004 г. на ОСГК на ВКС, е разяснено, че държавата, чрез процесуалния си субституент ПРБ (в този смисъл ТР № 5/15.06.2015 г. на ОСГК на ВКС), отговаря за всички неимуществени вреди, които ищецът търпи като пряка и непосредствена последица от незаконното обвинение срещу него (по смисъла на чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ – когато той е оправдан или наказателното производство срещу него е прекратено), включително и за вредите от наложената му мярка за неотклонение „задържане под стража“, която също е незаконна в тези случаи, като обезщетението се определя глобално – общо по размер за всички претърпени неимуществени вреди в рамките на цялостното незаконно наказателно преследване. Съгласно т. 8 от Тълкувателно постановление № 2/19.05.2015 г. на ОСГК на ВКС и I-ва и II-ра колегии на ВАС, делата по искове за вреди от незаконосъобразни актове, действия и бездействия на органите по изпълнение на наказанията при и по повод задържане с мярка за неотклонение „задържане под стража“ са подсъдни на административните съдилища. В мотивите към тази точка е разяснено, че за вреди, причинени на граждани от мярка за неотклонение (включително „задържане под стража“), държавата би отговаряла в хипотезите на чл. 2 от ЗОДОВ, ако вредите са настъпили в резултат от дейността на правозащитните органи, изброени в чл. 2 от ЗОДОВ (респ. чрез процесуалния си субституент ПРБ в хипотезата на чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ). Разяснено е и че дейността на администрацията на затворите в общия случай при или по повод задържане с мярка за неотклонение „задържане под стража“ не попада в приложното поле на чл. 2 от ЗОДОВ, тъй като тя не се определя като дейност на правозащитните органи, а е дейност по управление на местата за лишаване от свобода, т. е. – административна дейност, вредите от която следва да се търсят по реда на чл. 1 от ЗОДОВ.

Настоящият съдебен състав намира, че конкретните условия в ареста несъмнено са пряк резултат от действията и бездействията на затворническата администрация. Това, обаче също несъмнено, не изключва и пряката

причинно-следствена връзка между вредите, които търпи и от тези условия при престоя си в ареста задържаното лице (ищецът) по наложената му незаконна мярка за неотклонение „задържане под стража“, и незаконното обвинение по смисъла на чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ, с което ПРБ е сложила началото на цялостното незаконно предприето наказателно преследване срещу него, и за което се дължи едно общо, глобално определено по размер обезщетение за всички неимуществени вреди, които са резултат от него и в рамките на същото. Този извод следва и от практическата невъзможност в повечето случаи да бъдат разграничени по вид и размер неимуществените вреди – психическите и физически болки и страдания, търпени от ищеца като пряко следствие от конкретните условия в ареста, и от самата незаконна мярка за неотклонение „задържане под стража“, именно поради налагането на която той е престоял при тези условия в ареста определен период от време. Тези неимуществени вреди са причинени в резултат на дейността на **двама субституенти** (правозащитната дейност на ПРБ и управленската дейност на затворническата администрация) на **единния субект** на отговорността по ЗОДОВ – държавата, и макар тази отговорност поначало да се реализира по различен процесуален ред и пред различни по вид съдилища, съгласно чл. 53 от ЗЗД двамата субституенти отговарят солидарно за обезщетяването на тези вреди, като отговорността в крайна сметка е за един и същи правен субект – държавата. Поради това, увреденото лице (ищецът), съгласно чл. 122, ал. 1 от ЗЗД може и следва да получи в рамките на глобално определяното му по размер обезщетение по чл. 52 от ЗЗД, във вр. с чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ, репарация и за болките и страданията си поради конкретните условия при престоя му в ареста, които са неразривна част от болките и страданията, причинени му от незаконно предприетото от държавното обвинение, цялостно наказателно преследване срещу него /така Решение № 204 от 22.10.2019 г. на ВКС по гр. д. № 4636/2018 г., IV г. о./.

В този смисъл възражението на ответника е неоснователно и съдът следва да присъди обезщетение за неимуществени вреди, съобразявайки и вредите, търпени предвид лошите условия в ареста.

„Справедливостта“ изисква сходно разрешаване на аналогични случаи, като израз на общоприетата оценка и възприетото в обществото разбиране за обезвреда на неимуществени вреди от един и същи вид, поради което следва да се съобразява и съдебната практика в сходни хипотези, а също и не бива да

се допуска размерът на обезщетението да бъде източник на обогатяване за пострадалия. Следва да се отчита и това, че осъждането за заплащане на обезщетение съдържа в себе си признание за незаконността на деянието, от което са причинени вредите, което само по себе си е вид морално обезщетяване, наред с паричното.

Размерът на обезщетението показва каква е цената на накърненото благо за обществото. Основните права и свободи на индивида имат не само индивидуална, но и публична стойност, защото са от онези ценности, върху които е изградена самата държава. Тъй като обезщетението за причинените на гражданите вреди, е санкция и се понася от държавата, то трябва да е достатъчно голямо, за да стимулира и останалите членове на обществото, към зачитане на накърненото неимуществено право и предприемането на ефективни мерки за недопускане на такива нарушения занапред.

Настоящият състав на съда приема, че е напълно нормално по време на цялото наказателно производство ищецът, незаконно обвинен в извършване на престъпление, да изпитва неудобства, да се чувства унижен, да е изпитал притеснения, безпокойство, присъщи за всеки индивид, подложен на наказателна репресия. Когато незаконното обвинение е за умишлено извършено престъпление в област, която е професионалната реализация на обвиняемия, следва да се прецени как се е отразило то върху възможностите му за професионални изяви и развитие в служебен план, авторитета и името на професионалист. При определени професии, като магистрати, адвокати, военни, полицейски, митнически служители и т. н., очакванията и изискванията на обществото към тях за почтеност и спазване на законите, са изключително завишени. Незаконното обвинение на лица, упражняващи подобни професии в извършване на престъпление, има по-силно негативно отражение върху неимуществената им сфера, а в още по-голяма степен за случаите, когато обвинението е за извършване на умишлено престъпление от сферата на тяхната професионална реализация. В посочения смисъл е константната съдебна практика на ВКС, предметена в Решение № 174/12.12.2018 г. ВКС по гр. д. № 546/2018 г., IV г. о.

Предвид тежестта на повдигнато обвинение (престъпление по чл. 302, т. 1, пр. предп. вр. чл. 301, ал. 1, пр. 2, алт. 2 от НК - тежко по смисъла на чл. 93, т. 7 от НК - с предвидено наказание лишаване от свобода от 3 до 10

години, глоба до 20 000 лева и лишаване от права), продължителността на наказателното преследване, вкл. в съдебна фаза (7 години), медийната разгласа, вида и продължителността на наложените мерки за неотклонение (задържането под стража за 5 месеца и половина в арест без елементарни условия за пребиваване на човешко същество - проветриво с чист въздух помещение, течаща вода, достъп до санитарен възел без разрешителен режим и т. н.), отражението на незаконното обвинение върху психиката на ищеца, предвид факта, че се касае до обвинение в умишлено престъпление от сферата на професионалната област на ищеца, съобразявайки и съдебната практика в сходни казуси (вж. напр. Решение № 169 от 29.11.2018 г. на ВКС по гр. д. № 4593/2017 г., III г. о. - полицай, привличане като обвиняем 2011 г. за престъпление подкуп, 5 години и 1 месец наказателно производство, задържане под стража за 72 ч., последвано от определяне на гаранция, прекратено досъдебно производство - 25 000 лева), обезщетението за претърпените неимуществени вреди следва да се определи в размер на **35 000 лева**.

Относно **имуществените вреди**:

Пропуснатата полза да се увеличи имуществото на ищеца за периода от задържането му на 08.06.2011 г. до възстановяването му на длъжността отпреди уволнението (9 години и 7 месеца) е съизмерима с трудовото възнаграждение, което е следвало да получи на заеманата длъжност, ако вредоносното събитие не беше настъпило. Според т. 11 на ТР № 3/2004 г. на ОСГК на ВКС обезщетението за имуществени вреди се определя с оглед особеностите на всеки конкретен случай и при наличие на причинна връзка с незаконните актове на правозащитните органи.

Съгласно нормата на чл. 214, ал. 4 от ЗМВР във всички случаи, държавен служител, на когото е наложена мярка за неотклонение "задържане под стража" или "домашен арест" по реда на НПК, се отстранява временно от длъжност с писмена заповед на съответния орган по чл. 158 и чл. 159, докато съответната мярка бъде отменена или заменена с гаранция или подписка. Държавният служител не получава заплата за времето, през което е бил отстранен - чл. 214, ал. 5 от ЗМВР, а съгласно чл. 237, ал. 6 от ЗМВР, в случаите на отстраняване от длъжност по реда на НПК и по чл. 214, ал. 4, когато наказателното производство спрямо отстранения служител бъде

прекратено или той бъде оправдан, или при отпадане на основанията за отстраняването му държавният служител може да предяви пред съответния съд иск за обезщетение при условията и по реда на ЗОДОВ. Или, при незаконно повдигнато и поддържано обвинение Прокуратурата носи имуществена отговорност за периода на отстраняването на служителя от работа, тъй като органът по назначаването не действа по своя преценка, а по силата на закона, следствие действията на органите на досъдебното производство.

По въпроса дали е причинна връзка между неоснователното обвинение и неполученото месечно трудово възнаграждение, поради прекратяване на служебното правоотношение, извън сроковете за обезщетение поради незаконно уволнение, с Решение № 53 от 5.05.2020 г. на ВКС по гр. д. № 2747/2019 г., IV г. о. е отговорено утвърдително. В случая, уволнението на ищеца макар и резултат от преценката на дисциплинарно-наказващия орган, е пряко следствие на воденото наказателно производство, поради което е налице причинна връзка между поведението на ответника и претърпените вреди. Закономерен извод в тази насока се извежда от мотивите на уволнителната заповед, които са основно базирани на приетото в акта, с който ищецът е привлечен към наказателна отговорност и доказателствата, събрани в досъдебното производство. Ако срещу ищеца не е било повдигнато незаконно обвинение, то не би се стигнало до уволнение на това основание и следователно до реализиране на вреди от пропуснати ползи.

Съгласно чл. 176 от ЗМВР, brutното месечно възнаграждение на държавните служители на МВР се състои от основно месечно възнаграждение и допълнителни възнаграждения.

Съдът намира, че допълнителните възнаграждения, получавани от служителите в МВР (т. н. материално стимулиране), вкл. тези за награди (доколкото се получават от всеки един служител на нормативно основание) и храна също подлежат на изплащане на ищеца, като пропуснатата полза, тъй като безспорно се установи от заключението на вещото лице, че ако ищецът беше на работа, той щеше да получи същите, а неполучаването им се дължи изцяло на повдигнатото незаконно обвинение и отстраняването от работа. Аргумент за дължимостта на същите съдът извлича от аналогична хипотеза, разгледана с **Решение на Съда на Европейския съюз от 25.06.2020 г. по**

съединени дела С-762/18 и С-37/19, в което се приема, че периодът от датата на незаконното уволнение до датата на възстановяването на работника на работа трябва да се приравни на период на действително полагане на труд за целите на определянето на правото на платен годишен отпуск, тъй като обстоятелството, че съответният работник не е полагал действително труд за работодателя си, се дължи на действията на последния, довели до незаконното уволнение, без които работникът щеше да може да работи през посочения период и да упражни правото си на платен годишен отпуск, поради което този работник има право на парично обезщетение за неизползвания платен годишен отпуск за периода от датата на незаконното уволнение до датата на възстановяването му на работа.

Съдът съобразява на основание чл. 235, ал. 3 от ГПК направеното от ищеца признание за получено обезщетение по чл. 237 от ЗМВР, като от така установения размер на имуществена вреда от 134 633.12 лева следва да се приспадне полученото (макар и след завеждане на делото) обезщетение по чл. 237 от ЗМВР за оставяне без работа поради незаконното прекратяване на служебното правоотношение в размер на 4 263.30 лева брутно. Следователно искът за имуществени вреди е основателен за сумата от **130 369.82 лева**, а до разликата от 145 824 лева, като неоснователен се отхвърля.

По отношение на законната лихва за забава и възражението за давност:

Началният момент на забавата и дължимостта на законните лихви върху вземането по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ е от влизане в сила на оправдателната присъда за извършеното престъпление (т. 4 от ТР № 3/2004 г. ОСГК на ВКС). Това важи и за претендирано обезщетение за имуществени вреди - вж. Решение № 42 от 01.07.2019 г. по гр. д. № 1914/2018 г. на III г. о., т. е. от 29.05.2018 г.

Давността за погасяване на вземането за лихва върху обезщетение за неимуществени и имуществени вреди, съгласно чл. 111, б. "в" ЗЗД е тригодишна.

С исковата молба, постъпила в съда на 13.12.2021 г. ищецът е претендирал материалноправната последица от уважаване на иска за неимуществени вреди от 25.05.2018 г. (според ищеца дата на влизане в сила на присъдата) до окончателното изплащане на сумата, както и обезщетение по

чл. 86, ал. 1 от ЗЗД върху главницата за имуществени вреди за периода от 08.06.2011 г. до датата на подаване на исковата молба - 13.12.2021 г. и от датата на подаване на исковата молба до окончателното плащане.

Възражението на ответника за погасяване по давност на мораторното вземане за обезщетение е основателно, като са погасени лихвите, дължими за тригодишния период от предявяване на иска, т. е. натрупаните до 13.12.2018 г. Следователно, ответникът дължи лихвата върху главницата от 35 000 лева за неимуществени вреди от 13.12.2018 г. до окончателното плащане, респ. лихвата върху главницата от 130 369.82 лева за имуществени вреди за периода от 13.12.2018 г. до 13.12.2021 г. която се изчислява на сума в размер на **39 726.58 лева**, респ. лихвата върху главницата от 130 369.82 лева от датата на подаване на исковата молба до окончателното плащане.

По разноските:

Съгласно чл. 10, ал. 3 от ЗОДОВ, а ко искът бъде уважен изцяло или частично, съдът осъжда ответника да заплати разноските по производството, както и да заплати на ищеца внесената държавна такса. Съдът осъжда ответника да заплати на ищеца и възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв, съразмерно с уважената част от иска.

Ответникът ПРБ е направил възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение на процесуалния представител на ищеца.

Съдът съобщава, че Наредба № 1/2004 г. за минималните адвокатски възнаграждения е изменена и допълнена с изменение, обнародвано в ДВ, бр. 88/04.11.2022 г., с влизането в сила на което е установен друг минимален размер на адвокатското възнаграждение по чл. 7, ал. 2, т. 4 от Наредбата. Разпоредбите на Наредба № 1/2004 г. имат материалноправен характер, поради което приложима е тази редакция на наредбата, която е в сила към момента на сключване на договора за правна защита и съдействие за съответната инстанция, доколкото на изменението на подзаконовия нормативен акт изрично не е предадено обратното действие - така и Определение № 534 от 08.12.2016 г. по ч. т. д. № 1135/2016 г. на I т. о.

Ищецът представя договор за правна помощ от 24.03.2021 г., поради което приложение намира редакцията отпреди изменението с ДВ, бр. 88/2022 г., или минималното адвокатско възнаграждение за ползваната от ищеца правна помощ е в размер на 8 097.49 лева, поради което претендираното от

5 676 лв. не е прекомерно. Предвид изхода от спора, дължимите разноски за настоящата инстанция (**3 545.12 лева** – адв. възнаграждение съразмерно на уважената част от иска) и държавна такса от **10 лева** следва да се възложат върху ответника, който следва да заплати в полза на съда разноски за вещо лице в размер на **187.37 лева**.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България – гр. София да заплати на И. В. А., ЕГН *****, с постоянен адрес: гр. П., ул. **, сумата в размер на **35 000** (трийсет и пет хиляди) **лева**, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени от водено срещу него наказателно производство по НОХД № 857/2014 г. на СНС и ВНОХД № 42/2017 г. на АСНС, за извършено престъпление по чл. 302, т. 1, пр. предпоследно във вр. чл. 301, ал. 1, пр. 2, алт. 2 от НК, по което е оправдан, на основание чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ, ведно със законната лихва върху главницата, считано от 13.12.2018 г. до окончателното плащане, както и сумата в размер на **130 369.82 лева** (сто и трийсет хиляди триста шейсет и девет лева и 82 ст.), представляваща обезщетение за имуществени вреди под формата на пропусната полза от неполучено брутно трудово възнаграждение, вкл. нормативни добавки и допълнително материално стимулиране, от които ищецът е лишен за периода от 08.06.2011 г. до 21.01.2021 г., на основание чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ, ведно със законната лихва върху главницата от 130 369.82 лева от датата на подаване на исковата молба - 13.12.2021 г. до окончателното плащане, както и сумата от **39 726.58 лева** (трийсет и девет хиляди седемстотин двайсет и шест лева и 58 ст.), представляваща мораторна лихва върху главницата от 130 369.82 лева за периода от 13.12.2018 г. до датата на подаване на исковата молба - 13.12.2021 г., на основание чл. 86 от ЗЗД, като

ОТХВЪРЛЯ иска за неимуществени вреди за разликата над присъдените 35 000 лева до претендираните 70 000 (седемдесет хиляди) лева, както и по иска за имуществени вреди за разликата над присъдените 130 369.82 лева до претендираните 145 824 (сто четиредесет и пет хиляди осемстотин двайсет и четири) лева, и по иска за мораторна лихва за разликата

над присъдените 39 726.58 лева до претендираните 112 550.45 лева (сто и дванайсет хиляди петстотин и петдесет лева и 45 ст.), като неоснователен.

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България – гр. София да заплати на И. В. А., ЕГН *****, с постоянен адрес: гр. П., ул. ***, сумата от **3 555.12** (три хиляди петстотин петдесет и пет лева и 12 ст.), от които: 10 лева държавна такса и 3 545.12 лева - адвокатско възнаграждение съразмерно на уважената част от исковете, представляващи разноси за настоящото производство, на основание чл. 10, ал. 3 от ЗОДОВ.

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България – гр. София да заплати по сметка на Окръжен съд – Пазарджик разноси за вещо лице в размер на **187.37 лева** (сто осемдесет и седем лева и 37 ст.), на основание чл. 10, ал. 3 от ЗОДОВ.

Решението може да бъде обжалвано пред Пловдивския апелативен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Окръжен съд – Пазарджик: _____